

II

(Известия)

ИЗВЕСТИЯ ОТ ИНСТИТУЦИИТЕ И ОРГАНИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

КОМИСИЯ

Съобщение на Комисията относно преразглеждане на метода за определяне на референтните и сконтови лихвени проценти

(2008/С 14/02)

(Това съобщение заменя предходните известия относно метода за установяване на референтните и сконтови лихвени проценти)

РЕФЕРЕНТНИ И СКОНТОВИ ЛИХВЕНИ ПРОЦЕНТИ

Комисията използва референтни и сконтови лихвени проценти в рамките на общностния контрол върху държавните помощи. Референтните и сконтови лихвени проценти се прилагат по подразбиране относно пазарната стойност и за да се оцени предоставянето на средства, равностойни на помощ, когато те са отпуснати на няколко транша, както и елемента на помощ при схеми на лихвени субсидии. Те се използват също за проверка на съответствието с правилото *de minimis* и с регламентите за групово освобождаване.

ПРИЧИНИ ЗА РЕФОРМАТА

Основната причина за преразглеждане на методологията за определяне на референтните и сконтови лихвени проценти е, че изискуемите финансови параметри не са винаги налични във всички държави-членки, особено в новите ⁽¹⁾ В допълнение настоящият метод може да се подобри с цел да се вземат предвид кредитоспособността на длъжника и обезпеченията, с които разполага.

Ето защо, настоящото съобщение представя преработен метод за определяне на референтни и сконтови лихвени проценти. Предлаганият подход, приет от всички държави-членки и практически приложим, се основава на поетия ангажимент за разработване на нов метод, който да ограничи някои от настоящите несъвършенства, да е съвместим с различните финансови системи на ЕС (в частност с тези на новите държави-членки) и който да е лесен за прилагане.

ПРОУЧВАНЕ

Изследването на Deloitte & Touche ⁽²⁾, поръчано от ГД „Конкуренция“, предлага система, основана на два подхода: единият — т.нар. „традиционен“ подход, а другият — т.нар. „модерен“ подход.

⁽¹⁾ Настоящите референтни лихвени проценти за тези държави-членки са стойностите, които те са съобшили като отразяващи съответния пазарен курс. Методологията, която се прилага за определяне на тези проценти, се различава в отделните държави-членки.

⁽²⁾ Публикувано на уебсайта на ГД „Конкуренция“:
http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/others/

Традиционен подход

Съгласно този подход Комисията публикува всяко тримесечие основен лихвен процент, изчислен спрямо няколко падежа — на 3 месеца, 1, 5 и 10 години — и по отношение на различни валути. Стойностите, използвани за това изчисление са IBOR лихвените проценти ⁽¹⁾ и суап процентите за курс продава, а при липса на тези параметри — лихвените проценти по държавните облигации. Надбавката, която се прилага, за да се получи референтният лихвен процент, приложим към кредитите се изчислява съгласно кредитоспособността и обезпеченията на кредитополучателя. Според рейтинг категорията на предприятието („рейтингът“ на големите предприятия се определя от рейтинг агенциите, а на МСП от банките) маржът, приложим в случай на неизпълнение (при нормален рейтинг и нормални обезпечения ⁽²⁾) представлява 220 базисни пункта. Увеличението може да бъде до 1 650 в случай на „ниска“ кредитоспособност и ниска обезпеченост.

Модерен подход

Този подход би позволил на държавите-членки да назначат независим оценител — например централната банка, който редовно да публикува среден референтен лихвен процент за по-голям брой падежи и по-често в сравнение с традиционния подход. Това се оправдава със знанието и достъпността на финансовата и банкова информация, които са на разположение на тази институция, за разлика от Комисията. В този случай Комисията и външен одитор удостоверяват изчислителните методи. Според този подход, в някои от случаите може да се приеме *opting out* (неучастие).

Недостатъци

Независимо от икономическата уместност на двата метода, могат да бъдат подчертани някои трудности.

Традиционен подход:

- не решава проблема с липсата на финансови данни в новите държави-членки и добавя нови параметри, които не са автоматично достъпни,
- традиционният метод може да облагодетелства големите предприятия за сметка на МСП, за които не се изготвя рейтинг или той не е толкова благоприятен (в частност заради информационния дисбаланс спрямо заемодателя). Могат да възникнат множество спорове относно прилагането на методите за изчисление на надбавката, свързани с кредитоспособността и нивото на обезпеченията,
- това не улеснява задачата на държавите-членки, по-специално относно изчисленията, което се правят за да се провери съответствието с правилото *de minimis* и с регламентите за групово освобождаване.

Модерен подход:

- прилагането на модерния подход към схемите на помощ може да се окаже проблематично. В резултат на динамиката на пазарния курс разликата между основния процент на схемите за заеми и референтния лихвен процент в момента на отпускането може да се окаже толкова благоприятна за заемополучателя, че някои мерки могат да станат несъвместими с правилата на държавните помощи,
- изравняването на процентите на всяко тримесечие ще усложни разглеждането на случаите, тъй като определянето на размера на помощта може да варира значително от започването на оценяването до датата на окончателното решение на Комисията,
- тези мерки изглеждат прекалено сложни и не осигуряват точно и еднакво приложение в държавите-членки.

НОВА МЕТОДОЛОГИЯ

За да избегне тези трудности, Комисията предлага метод, който:

- е лесен за прилагане (по-специално за държавите-членки при разглеждането на мерки, попадащи в приложното поле на правилото *de minimis* или в това на регламентите за групово освобождаване),
- осигурява еднакво третиране на държавите-членки с минимални отклонения от настоящата практика и улеснява прилагането на референтните проценти за новите държави-членки,
- използва опростени критерии, отчитащи кредитоспособността на предприятията, а не само техния размер, което се счита за прекалено опростен критерий.

⁽¹⁾ Междубанкови лихвени проценти на паричния пазар.

⁽²⁾ Случаи, при които получателят е със задоволителен рейтинг (BB) и загубата в случай на неизпълнение е между 31 % и 59 %.

Освен това, този метод дава възможност да се избегне допълнителната несигурност и сложност на методите за оценяване в банковия и финансов сектор, който в резултат на прилагането на рамката Базел II се намира в непрекъсната динамика, което може да окаже значително въздействие върху разпределянето на капитала и върху поведението на банките. Комисията ще продължи да наблюдава тази динамична среда и ако е необходимо, ще предостави допълнителни указания.

ИЗВЕСТИЕ НА КОМИСИЯТА

Основната причина за преразглеждане на методологията за определяне на референтните и сконтни лихвени проценти е, че изискуемите финансови параметри не са винаги налични във всички държави-членки. В допълнение настоящият метод може да се подобри с цел да се вземат предвид кредитоспособността на длъжника и обезпеченията, с които разполага.

Поради това Комисията прилага следната методология за определяне на референтните проценти:

— Основа за изчисляване: 1-годишен IBOR

Основният лихвен процент се базира на 1-годишните лихвени проценти на паричните пазари, налични в почти всички държави-членки като Комисията си запазва правото да използва по-дълги или по-къси падежи, адаптирани към определени случаи.

Когато тези проценти не са налични, се използва 3-месечният лихвен процент на паричния пазар.

При липса на достоверни или сравними данни, или по изключение, Комисията в тясно сътрудничество с засегнатата/ите държава/и-членка/и и основавайки се принципно на данните на централната банка на тази държава-членка, определя друга основа за изчисление.

— Маржве ⁽¹⁾

В зависимост от рейтинга на съответното предприятие и от предложените от него обезпечения ⁽²⁾ се прилагат следните маржове по принцип:

Маржове на заемите в базисни пунктове			
Рейтинг категория	Обезпеченост		
	Висока	Нормална	Ниска
Силен (AAA-A)	60	75	100
Добър (BBB)	75	100	220
Задоволителен (BB)	100	220	400
Слаб (B)	220	400	650
Лош/Финансови затруднения (ССС и по-нисък)	400	650	1 000 ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Предмет на прилагане на специалните разпоредби относно помощта за оздравяване и реструктуриране, понастоящем установени в Насоките на Общността за държавната помощ за оздравяване и реструктуриране на предприятията в затруднение (ОВ С 244, 1.10.2004 г., стр. 2) и по-специално чл. 25, буква а), който препраща към „процент, поне сравним с лихвените проценти, наблюдавани при финансово стабилните предприятия, и особено към референтните лихвени проценти, приети от Комисията“. Следователно в случаите на помощ за оздравяване, се прилага едногодишният IBOR, увеличен най-малко с 100 базови пункта.

Обикновено към основния лихвен процент се прибавят 100 базисни пункта. Това важи за i) заеми на предприятия със задоволителен рейтинг и висока обезпеченост или за ii) заеми за предприятия с добър рейтинг и нормална обезпеченост.

⁽¹⁾ Съгласно проучването маржът до голяма степен е независим от падежа на заема.

⁽²⁾ Под нормални обезпечения следва да се разбира степента на обезпеченост, нормално изисквана от финансовите институции като гаранция за отпуснатия от тях заем. Според изследването степента на обезпеченията трябва да се оценява като загубата в случай на неизпълнение (Loss Given Default — LGD), което представлява очакваната загуба, измерена в проценти от излагането на риск на длъжника, имайки предвид размера на възвръщаемост от активите, дадени като обезпечения и от активите при несъстоятелност; вследствие на това, LGD е обратно пропорционална на стойността на обезпеченията. За целите на настоящото съобщение се приема, че „голяма“ обезпеченост е LGD, по-ниска или равна на 30 %, „нормална“ — LGD, между 31 % и 59 %, а „малка“ — LGD, по-висока или равна на 60 %. За повече подробности относно понятието „загуба в случай на неизпълнение“ (LGD) виж Базел II: Международно сближаване на основните мерки и основните стандарти: пълната версия на преработения правен документ е достъпна на: <http://www.bis.org/publ/bcbs128.pdf>

За заематели, които нямат кредитна история или рейтинг, основаващ се на счетоводния баланс, като някои предприятия, създадени със специални цели или нови предприятия, основният лихвен процент следва да се увеличи с най-малко 400 базисни пункта (в зависимост от обезпеченията, с които разполага) и маржът никога не може да бъде по-нисък от този, който би се приложил към дружеството-майка.

Не е необходимо рейтингът да бъде взет от специални рейтинг агенции — националните системи за рейтинг или системите, използвани от банките за рейтинг, при определяне на наказателната лихва са допустими на равни начала ⁽¹⁾.

Горепосочените маржове могат да бъдат преразглеждани периодично с цел да вземат под внимание състоянието на пазара.

— Актуализация

Веднъж годишно се прави актуализация на референтния лихвен процент. По този начин основният лихвен процент се изчислява на базата на 1-годишен IBOR, отчетен през месеците септември, октомври и ноември на предходната година. Така определеният основен лихвен процент ще се прилага от първи януари. За периода от 1 юли 2008 г. до 31 декември 2008 г. референтният лихвен процент ще бъде изчислен по изключение въз основа на 1-годишен IBOR, отчетен през февруари, март и април 2008 г., предмет на прилагане на следващия параграф.

В допълнение, за да се отчетат значителните и резки промени се прави актуализация всеки път, когато осредненият лихвен процент, изчислен за трите предходни месеци се отклонява с повече от 15 % от действащия в момента процент. Този нов лихвен процент влиза в сила от първия ден на втория месец, следващ месеците, за които се отнася изчислението.

— Сконтен лихвен процент: Изчисление на настояща нетна стойност

Референтният процент може също да се използва и като сконтен процент при изчислението на настоящите стойности. За тази цел ще бъде използван по принцип основният лихвен процент, увеличен с фиксиран марж от 100 базисни пункта.

— Настоящата методология ще влезе в сила от 1 юли 2008 г.

⁽¹⁾ За сравнение между най-често използваните механизми за кредитен рейтинг, вж. напр. таблица 1 в Работен документ № 207 на Банката за международни разплащания:
<http://www.bis.org/publ/work207.pdf>